

НЕПОРУШНІ СИМВОЛИ

У 1859 р. Анрі Дюнан, швейцарський підприємець, подорожував північною Італією і став свідком жакливих наслідків битви під Сольферіно. Він був глибоко вражений стражданнями тисяч поранених і помираючих солдатів, залишених без медичної допомоги, і написав книгу «Спогад про битву під Сольферіно», в якій висунув дві пропозиції щодо поліпшення якості надання допомоги жертвам війни:

> ще в мирний час створити в кожній країні товариства допомоги, що складаються з волонтерів, готових надавати допомогу пораненим солдатам у военний час;

> сприяти тому, щоб держави підтримали ідею надання захисту хворим і пораненим на полі бою, а також особам, які надають їм допомогу.

Перша пропозиція призвела до створення національних товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця майже в усіх країнах світу.

Друга пропозиція стала основою для розробки Женевських конвенцій. Станом на сьогодні всі держави приєдналися до чотирьох Женевських конвенцій і зобов'язалися дотримуватися їх. Ця пропозиція також призвела до прийняття єдиного відмітного знаку, який би забезпечував захист медичних служб збройних сил, волонтерів і поранених

під час збройних конфліктів. Знак, або емблема, як його зрештою стали називати, повинен бути простим, пізнаваним на відстані, відомим усім і завжди незмінним. Дипломатична конференція, що проходила в Женеві в серпні 1864 р., прийняла в якості такої емблеми червоний хрест на білому тлі, що відповідало зворотному розташуванню кольорів швейцарського прапора. Утім, під час російсько-турецької війни 1876-1878 рр. Османська імперія заявила про свій намір використовувати в якості захисної емблеми червоний півмісяць замість червоного хреста. Цей символ був формально визнаний у 1929 р. в одному з додатків до Першої Женевської конвенції.

У 2005 р. держави-учасниці Женевських конвенцій 1949 р. запровадили додаткову емблему: червоний кристал. Червоний кристал має такий самий правовий статус, як і червоний хрест і червоний півмісяць, і може використовуватися таким самим чином за таких самих умов. Він є альтернативним рішенням для держав і національних товариств, які не хочуть використовувати червоний хрест або червоний півмісяць.

Для отримання додаткової інформації перейдіть за посиланням: www.icrc.org/eng/war-and-law/embblem/overview-embblem.htm

МКЧХ

ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ

Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) є неупередженою, нейтральною та незалежною організацією, цілі й завдання якої мають виключно гуманітарний характер і полягають у тому, щоб захищати життя і гідність людей, що постраждали через збройні конфлікти та інші ситуації насильства, і надавати їм допомогу. Поширюючи та зміцнюючи гуманітарне право й універсальні гуманітарні принципи, МКЧХ докладає усіх зусиль для того, щоб запобігти стражданням людей. МКЧХ, заснований у 1863 р., стоїть біля витоків Женевських конвенцій та Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. МКЧХ керує діяльністю Руху щодо надання міжнародної гуманітарної допомоги в ситуаціях збройних конфліктів та інших ситуаціях насильства, а також координує її.

 Міжнародна Федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

Міжнародна Федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця
P.O. Box 303, 1211, Женева 19, Швейцарія
T +41 22 730 42 22 E-mail: secretariat@ifrc.org www.ifrc.org

 [facebook.com/icrc](https://www.facebook.com/icrc)

 [x.com/icrc](https://twitter.com/icrc)

 [instagram.com/icrc](https://www.instagram.com/icrc)

Міжнародний Комітет Червоного Хреста
19, avenue de la Paix
1202, Женева, Швейцарія
T +41 22 734 60 01 Ф +41 22 733 20 57
Email: shop@icrc.org www.icrc.org
© МКЧХ, березень 2026 р.

ЕМБЛЕМИ ГУМАННОСТІ

 Міжнародна Федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

МКЧХ

ЕМБЛЕМИ ГУМАННОСТІ

Емблеми Червоного Хреста і Червоного Півмісяця є універсальним знаком надії для людей, що опинилися в умовах гуманітарної кризи. Емблеми показують спільнотам, які постраждали від збройних конфліктів та інших ситуацій насильства, а також від стихійних лих, що незабаром вони отримають допомогу.

Де б ці емблеми не були розміщені — на нагрудному знаку доктора, який працює в польовому шпиталі, на корпусі автомобіля, що перевозить поранених під час війни, або літака, що доставляє гуманітарну допомогу, — вони символізують для людей всього світу неупереджену, нейтральну і незалежну гуманітарну діяльність.

Крім того, ці емблеми несуть в собі ще важливіший сенс. У період збройних конфліктів червоний хрест, червоний півмісяць і червоний кристал є визнаними на міжнародному рівні символами захисту, який поширюється на медичний персонал збройних сил, військово-медичні установи та транспортні засоби, а також на цивільні

медичні служби, які мають відповідні повноваження. До них належать медичні служби національних товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (національних товариств) у тих випадках, коли вони виконують допоміжні функції щодо медичних служб збройних сил, або коли органи влади наділили їх відповідними повноваженнями відповідно до Женевських конвенцій.

Емблеми позбавлені будь-якого релігійного, політичного або культурного значення. Емблеми можуть використовуватися в різних цілях:

> У якості захисного знаку, який показує сторонам у збройному конфлікті, що завжди необхідно надавати захист людям, транспортним засобам та установам, на яких розміщені ці емблеми, і що вони за жодних обставин не можуть бути військовою ціллю або об'єктом нападу.

> Для позначення особи, транспортного засобу або установи, що пов'язані з організаціями, які є складовими частинами Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.

Емблеми

Нині використовуються три емблеми:

червоний хрест

червоний півмісяць

червоний кристал

ЯК МОЖУТЬ ВИКОРИСТОВУВАТИСЯ ЕМБЛЕМИ?

Використання емблеми строго регламентовано відповідно до Женевських конвенцій 1949 р. і Додаткових протоколів до них 1977 р. і 2005 р. Існує два способи застосування емблем.

3 метою захисту

Під час збройних конфліктів вони можуть використовуватися з метою захисту, щоб уможливити безпеку:

- > медичних служб і духовного персоналу збройних сил;
- > медичного персоналу, установ і санітарних засобів національних товариств, коли вони перебувають у розпорядженні медичних служб збройних сил і на них поширюється дія військових законів і статутів;

- > цивільних лікарень, усіх цивільних медичних формувань і волонтерських товариств надання допомоги, медичних установ, їхнього персоналу та транспортних засобів, які здійснюють лікування і транспортування поранених, хворих і потерпілих від корабельної аварії, за умови, що вони діють на підставі спеціального дозволу влади і під її контролем.

Усі три емблеми мають однаковий статус і можуть використовуватися окремо з метою забезпечення захисту. Вони повинні бути розміщені на білому тлі, на цьому зображенні не повинно бути слів або додаткової графіки, малюнків або написів.

В. Heger/ICRC

У мирний час емблеми можуть бути розміщені окремо і в своєму первинному вигляді як символ захисту:

- > медичних служб і духовного персоналу збройних сил;
- > персоналу, медичних формувань і транспортних засобів національних товариств, які з дозволу влади можуть бути мобілізовані в разі збройного конфлікту.

Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) і Міжнародна Федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (Міжнародна Федерація) можуть використовувати емблеми в будь-який час (в мирний час і в період збройного конфлікту).

3 метою позначення

У мирний час емблеми можуть використовуватися з метою позначення:

- > волонтерами і співробітниками, пов'язаними з Рухом (з національними товариствами, МКЧХ або Міжнародною Федерацією), або бути розміщені на відповідному майні;
- > як виняткова міра автомобілями швидкої допомоги і пунктами надання першої допомоги, які повинні надавати тільки безкоштовну медичну допомогу пораненим і хворим відповідно до національного законодавства і за чітко вираженої згоди національного товариства.

Getty Images/ICRC

Коли організація, що входить до складу Руху, використовують емблему з метою позначення, і вона є частиною їхнього логотипу, емблема завжди повинна супроводжуватися їхньою повною або скороченою назвою, а не просто словами «червоний хрест» або «червоний півмісяць». Емблема повинна бути невеликого розміру, і її не можна розміщувати на нарукавних пов'язках або дахах будівель, щоб її не ототожнювали з емблемами, які використовуються з метою захисту.

НЕПРАВОМІРНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЕМБЛЕМ

Будь-яке неправомірне використання емблем може послабити їхнє захисне значення і підірвати повагу до них під час збройних конфліктів. Воно може поставити під загрозу життя тих, хто має право розміщувати емблему з метою власного захисту під час надання медичної допомоги, обмежити безпечний доступ для гуманітарних співробітників Руху і утруднити доставку гуманітарної допомоги. Нижче наведені кілька випадків неправомірного використання емблем:

Імітація

Використання знаку, який через збіг за формою і (або) кольором можна ототожнити з емблемою.

Незаконне використання

Це використання емблеми з порушенням норм міжнародного гуманітарного права. Використання емблеми установами або особами (комерційними фірмами, аптеками, лікарями приватної практики, неурядовими організаціями, приватними особами, тощо), які не мають на це повноважень, або з цілями, здатними підірвати репутацію організації або належну повагу до емблеми.

Ілюстрації: Е. Воєро

Віроломство

Використання емблеми під час збройного конфлікту для захисту комбатантів або озброєння і військової техніки з наміром введення супротивника в оману. Якщо віроломство стало причиною смерті або серйозних тілесних ушкоджень, то віроломне використання емблеми вважається військовим злочином.

Щоб добитися загальної поваги до емблем та забезпечити їх належний захист, держави-учасниці Женевських конвенцій 1949 р. зобов'язані вводити в дію відповідні національні закони, щоб регулювати застосування емблеми, запобігати випадкам її неправомірного використання і карати за нього як під час війни, так і в мирний час.

Національні органи влади також повинні вживати заходів для інформування громадськості, комерційних підприємств та медичної спільноти про належне використання емблеми. Національні товариства також співпрацюють із владою з метою належного застосування емблеми.

СИМВОЛИ ГУМАНІТАРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО РУХУ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА І ЧЕРВОНОГО ПІВМІСЯЦЯ

Розміщуючи емблеми Червоного Хреста або Червоного Півмісяця з метою показати свій зв'язок з Рухом під час збройних конфліктів, стихійних лих та інших надзвичайних ситуацій, співробітники національних товариств і волонтери прагнуть висловити дуже важливу думку: діяльність, яку вони здійснюють, має виключно гуманітарний характер, і їм необхідно завжди надавати безпечний доступ до людей та спільнот, які постраждали від кризової ситуації.

Організації та особи, що належать до Руху та використовують ці символи, готові виконувати свою гуманітарну місію в повній відповідності до сімох Основоволожених принципів Руху (гуманність, неупередженість, нейтральність, незалежність, добровільність,

єдність і універсальність). Люди розуміють, що діяльність Руху не переслідує політичних, релігійних, військових чи економічних цілей і, отже, вона повинна викликати загальну довіру і повагу і прийматися всіма.

Таке розуміння має надзвичайно важливе значення, оскільки це означає, що люди, які мають різне соціальне походження і представляють всі сторони в збройному конфлікті, довіряють цим гуманітарним працівникам. Це, у свою чергу, допомагає співробітникам і волонтерам товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця надавати допомогу всім людям і спільнотам, які її потребують, не наражаючись на небезпеку, в воєнний час і під час інших гуманітарних катастроф.

ICRC